

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою НУВГП

«28» жовтня 2022 року,

протокол № 9

Голова вченої ради НУВГП

Віктор МОШИНСЬКИЙ

«28» жовтня 2022 року

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПОЛІТИКУ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ) У
НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Введено в дію наказом

від «03» листопада 2022 р. № 515

Рівне – 2022

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПОЛІТИКУ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ) У
НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про політику запобігання і протидії булінгу (цькуванню) у Національному університеті водного господарства та природокористування (надалі – Положення) регламентує організацію роботи щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у Національному університеті водного господарства та природокористування» (надалі – Університет) і розроблено на основі Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Європейської конвенції з прав людини), ратифікованої Законом № 475/97-ВР від 17.07.97 р., Конвенції про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, наказів Міністерства освіти і науки України «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» від 28.12.2019 р. № 1646, «Про затвердження Плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти» від 26.02.2020 р. № 293, Статуту Університету.

1.2. Основною метою щодо протидії булінгу є психологічне, фізичне, економічне забезпечення та підвищення ефективності освітнього процесу, формування негативного ставлення до булінгу, захист психологічного здоров'я і соціального благополуччя усіх його учасників: здобувачів вищої освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників.

1.3. Головними завданнями запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в Університеті є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти, отримувачів освітніх послуг, працівників Університету з поняттям булінгу, його видами та проявами;
- навчання конструктивним формам спілкування, поведінкових реакцій;
- зняття деструктивних елементів у поведінці;
- конструктивне вирішення конфліктних ситуацій;
- усвідомлення і прийняття індивідуальних відмінностей;
- розвиток адекватного рівня самооцінки й самоконтролю;
- формування навичок саморегуляції, внутрішніх афективних процесів та емоційної адекватності у контактах студентів з навколишнім світом;
- підвищення рівня самосвідомості здобувачів вищої освіти, отримувачів освітніх послуг, працівників Університету, встановлення зв'язку із власним внутрішнім «я» та один з одним;
- вміння вільно висловлювати власні почуття.

1.4. Діяльність із запобігання і протидії булінгу (цькуванню) в Університеті є постійним системним процесом, спрямованим на:

- виявлення булінгу (цькування) та (або) потенційних ризиків його виникнення;
- визначення і вжиття необхідних заходів, застосування та використання способів і методів вирішення ситуацій булінгу (цькування) та/або усунення потенційних ризиків його виникнення.

1.5. Терміни, що використовуються в Положенні, вживаються у таких значеннях:

- *кривдник (булер)* – учасник освітнього процесу, який вчиняє булінг (цькування) щодо іншого учасника освітнього процесу;

- *потерпілий (жертва булінгу)* – учасник освітнього процесу, щодо якого було вчинено булінг (цькування);
- *спостерігачі* – свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування);
- *сторони булінгу (цькування)* – безпосередні учасники випадку: кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності).

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у законах України «Про освіту», «Про соціальні послуги», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні».

2. ФОРМИ ТА ОЗНАКИ БУЛІНГУ

Булінг – це діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

2.1. Визначаються наступні форми булінгу:

- *фізичний булінг* – умисні поштовхи, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень, різного виду знущання, образливі жести або дії, пошкодження особистих речей та інші дії з майном (крадіжка, грабіж, ховання особистих речей жертви), фізичні приниження та ін.;
- *сексуальний булінг* – принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська та образи сексуального характеру, зйомки в переодягальнях, поширення образливих чуток, сексуальні погрози, жарти тощо;

- психологічний булінг – насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психологічного травмування шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість жертви.

Психологічний булінг поділяється на:

- вербальний булінг – це словесне знуцання або залякування за допомогою образливих слів, яке включає в себе постійні образи, погрози й неповажні коментарі про кого-небудь (про зовнішній вигляд, релігію, етнічну приналежність, інвалідність, особливості стилю одягу і т. п.);

- кібербулінг – це булінг із застосуванням цифрових технологій, може відбуватися в соціальних мережах, платформах обміну повідомленнями (месенджерах), ігрових платформах та мобільних телефонах. Це неодноразова поведінка, спрямована на залякування, провокування гніву чи приниження тих, проти кого він спрямований.

2.2. Типовими ознаками булінгу є:

- умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджанні в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;

- словесні образи, погрози, в тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;

- будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;

- будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовханина, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів;
- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу);
- спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого;
- наслідки у вигляді психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого;
- інші правопорушення насильницького характеру.

2.3. До булінгу (цькування) належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщенні Університету, у гуртожитках Університету, у мережі Інтернет та на прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальнями, вбиральнями, душовими кімнатами, їдальнями тощо) та (або) за межами Університету та інших освітніх заходів, що організуються за згодою ректора, в тому числі дорогою до (із) Університету.

2.4. Завданнями діяльності із запобігання і протидії булінгу (цькуванню) в Університеті є:

- створення безпечного освітнього середовища, що включає психологічну та фізичну безпеку учасників освітнього процесу;
- визначення стану, причин і передумов поширення булінгу (цькування) в Університеті;

- підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про булінг (цькування);

- формування в учасників освітнього процесу нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, розуміння булінгу (цькування) як порушення прав людини;

- заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного сприяння запобіганню булінгу (цькуванню).

2.5. Психологічне насильство часто може поєднуватися з іншими формами насильства.

Булінгом (цькуванням) вважається також діяння, при вчиненні якого не обов'язково повторюється одна форма насильства (лише фізичне чи психологічне насильство). Вони можуть бути змішаними (при систематичності), проте відбуватися щоразу щодо однієї і тієї ж особи.

2.6. За наявності відповідних ознак булінгу (цькування) студенти, батьки, науково-педагогічні або інші працівники Університету зобов'язані повідомити суб'єктів реагування, вказаних у п. 3.1. розділу 3 цього Положення.

2.7. Діяльність із запобігання і протидії булінгу (цькуванню) в Університеті відображається в Плані заходів, вжиття яких спрямоване на запобігання і протидію булінгу (цькуванню) в Університеті (далі – План) (додаток 2).

2.8. Розроблення, затвердження й оприлюднення Плану забезпечує ректор Університету в межах наданих йому повноважень зі створення безпечного освітнього середовища в Університеті, вільного від будь-яких форм насильства і дискримінації, у тому числі булінгу (цькування).

2.9. Планування відповідних заходів здійснюється за результатами моніторингу стану освітнього середовища в Університеті за попередній

навчальний рік.

2.10. План розробляється до початку навчального року. Впродовж навчального року ректор забезпечує проведення моніторингу (за потреби, але не рідше одного разу на півріччя) ефективності виконання Плану та внесення (за потреби) до нього змін.

2.11. Заплановані заходи можуть відбуватися у будь-якій формі: зустрічі, бесіди, консультації, лекції, круглі столи, тренінги, тематичні заходи, конкурси, спільні перегляди та обговорення тематичних відеосюжетів, літературних творів, матеріалів ЗМІ, особистого досвіду, запрошення гостей, у формі рольових ігор та інших організаційних формах.

3. ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ НА ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

3.1. Суб'єктами реагування у разі настання випадку булінгу (цькування) в Університеті (далі – суб'єкти реагування) є:

- ректор Університету;
- проректор з науково-педагогічної роботи, розвитку та комунікацій;
- директори ННІ;
- заступники директорів ННІ з виховної роботи;
- комісія з розгляду випадків булінгу (цькування);
- працівники сектору практичної психології та соціальної роботи;
- науково-педагогічні, педагогічні та інші працівники Університету.

3.2. Суб'єкти реагування на випадки булінгу (цькування) в Університеті діють у межах повноважень, передбачених законодавством і цим Положенням.

3.3. Послідовність суб'єктів, зазначених у п. 3.1 розділу 3 цього Положення, не відображає пріоритетності або черговості повідомлення про

випадок булінгу (цькування).

3.4. Суб'єкти реагування вживають заходів, спрямованих на запобігання і протидію булінгу (цькуванню) в Університеті, згідно з Планом заходів, вжиття яких спрямоване на запобігання і протидію булінгу (цькуванню) в Університеті (додаток 2).

3.5. Науково-педагогічні, педагогічні та інші працівники Університету у разі виявлення булінгу (цькування) зобов'язані:

- вжити невідкладних заходів для припинення небезпечного впливу;
- за потреби надати домедичну допомогу і викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;
- звернутися (за потреби) до територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України¹;
- повідомити ректора Університету, або будь-кого із суб'єктів реагування, а також одного з батьків неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування), або інших законних представників малолітньої або неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування).

¹У свою чергу, поліція, отримавши інформацію від суб'єктів реагування про надходження повідомлення про випадок булінгу (цькування), здійснює належне реагування відповідно до порядку, встановленого законодавством. За результатами перевірки інформації, що міститься у повідомленні суб'єкта реагування (у тому числі ректора Університету), поліція визначає, чи підтвердився факт булінгу (цькування). У разі непідтвердження факту булінгу (цькування) поліція повідомляє про це ректора Університету та осіб, які були зазначені як сторони булінгу (цькування) у повідомленні до поліції, а у разі підтвердження відповідного факту – діє в межах своєї компетенції у порядку, встановленому законодавством. Незалежно від результатів перевірки поліцією інформації, зазначеної у повідомленні про випадок булінгу (цькування), ректор Університету і комісія з розгляду випадків булінгу (цькування) в Університеті здійснюють реагування згідно з цим Положенням.

3.6. Невідкладне припинення небезпечного впливу під час випадку булінгу (цькування) є правом і обов'язком кожного учасника освітнього процесу. У разі вжиття заходів із припинення (втручання, відвернення, перешкоджання, реагування) такого впливу слід дотримуватися принципу «пропорційності», тобто шкода, яка заподіяна у результаті впливу (припинення, відвернення), не повинна перевищувати блага, для захисту якого цей вплив застосований.

3.7. Проявами, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу в Університеті, є:

- замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка;
- невірноваженість;
- агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;
- різка зміна звичної для особи поведінки;
- уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;
- відлюдкуватість, уникнення спілкування;
- ізоляція, виключення з групи, небажання спілкуватися з іншими учасниками освітнього процесу;
- занижена самооцінка, наявність почуття провини;
- поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;
- демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;
- схильність до пропуску навчальних занять;
- відмова відвідувати Університет з посиланням на погане самопочуття;

- депресивні стани;
  - аутоагресія (самоушкодження);
  - суїцидальні прояви;
  - явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо);
  - намагання приховати травми й обставини їх отримання;
  - скарги учасника освітнього процесу на біль та (або) погане самопочуття; пошкодження чи зникнення особистих речей; вимагання особистих речей, їжі, грошей; жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;
  - наявність фото-, відео- та аудіоматеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;
  - наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей.
- Цей перелік проявів не є вичерпним і може свідчити не лише про наявність випадків булінгу (цькування), а й про інші прояви насильства.*

4. ПОДАННЯ ЗАЯВ АБО ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) В УНІВЕРСИТЕТІ

4.1. Учасники освітнього процесу можуть повідомити про випадок булінгу (цькування), стороною якого вони стали чи підозрюють про його вчинення стосовно учасників освітнього процесу, ректора, проректора з науково-педагогічної роботи, розвитку та комунікацій, сектор практичної психології та соціальної роботи або інших суб'єктів реагування членів комісії (підкомісії).

4.2. Заяви (додаток 1) або усне повідомлення про випадок булінгу (цькування) або про підозру щодо їх вчинення приймає психолог та відразу

передає ректорові на розгляд. Повідомлення можуть бути в усній та (або) письмовій формі, із застосуванням засобів електронної комунікації та зареєстровані відповідно до порядку внутрішнього діловодства в Університеті.

4.3. Подання і розгляд заяв про випадки булінгу (цькування) в Університеті здійснюються згідно із Законами України «Про освіту» і «Про звернення громадян» з урахуванням, зокрема:

- конфіденційності й заборони розголошення відомостей, що містяться у зверненнях про особисте життя громадян без їх згоди, та іншої інформації, якщо це ущемляє права й законні інтереси громадян (частина друга статті 30 Закону України «Про освіту» та стаття 10 Закону України «Про звернення громадян»);

- заборони переслідування громадян за подання звернення і неприпустимість примушування їх до його подання (стаття 9 Закону України «Про звернення громадян»).

4.4. Ректор у разі отримання заяви або усне повідомлення про випадок булінгу (цькування):

- невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України (підрозділ ювенальної превенції), принаймні одного з батьків або інших законних представників неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування);

- викликає (за потреби) бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;

- доручає сектору практичної психології та соціальної роботи здійснення оцінки психологічних потреб і забезпечення психологічної підтримки сторін булінгу (цькування);

- скликає засідання Комісії не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення.

4.5. Після отримання звернення здобувача вищої освіти, отримувача освітніх послуг, працівника Університету відповідна особа або орган інформує ректора про випадок булінгу (цькування).

5. СКЛАД КОМІСІЇ З РОЗГЛЯДУ ВИПАДКІВ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ), ПРАВА Й ОBOB'ЯЗКИ ЇЇ ЧЛЕНІВ

5.1. Склад Комісії затверджується наказом ректора Університету один раз на п'ять років. Комісія виконує свої обов'язки на постійній основі. Члени Комісії працюють на громадських засадах.

- 5.2. Для кожного ННІ у складі Комісії формуються підкомісії для розгляду питань в разі отримання звернення про випадок в ННІ якого виявлено булінг (цькування).

5.3. Склад Комісії формується з урахуванням основних завдань роботи щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в Університеті.

5.4. Комісія складається з голови, заступника голови, секретаря, начальника юридичного відділу і членів комісії (підкомісії).

5.5. Головою Комісії є ректор Університету, який:

- організовує роботу Комісії і відповідає за виконання покладених на неї завдань;

- головує на її засіданнях і встановлює перелік питань, що підлягають розгляду;

- визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії.

5.6. Комісія зі свого складу на першому засіданні обирає осіб, які обійматимуть посаду заступника голови, секретаря як комісії, так і підкомісії.

5.7. Заступник голови Комісії виконує обов'язки голови Комісії у разі його відсутності.

У разі відсутності голови і заступника голови Комісії обов'язки голови Комісії виконує один із членів, який обирається Комісією за поданням її секретаря.

За відсутності секретаря Комісії виконання його обов'язків покладається на одного із членів Комісії, який обирається за поданням голови або заступника голови Комісії.

У разі визначення іншого голови чи секретаря Комісії необхідно забезпечити відсутність конфлікту інтересів із метою уникнення ситуацій упередженого з'ясування обставин та прийняття Комісією рішення.

5.8. Секретар Комісії забезпечує підготовку проведення засідань Комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на її засіданнях, веде протокол засідань Комісії.

5.9. Членами комісії є науково-педагогічні, педагогічні та інші працівники Університету, серед яких:

- директори ННІ;
- працівники сектору практичної психології та соціальної роботи;
- голова профкому працівників Університету;
- голова Студентського парламенту Університету;
- голови студентських рад ННІ;
- голова профкому студентів Університету.

5.10. Членами підкомісії є науково-педагогічні, педагогічні та інші працівники Університету, серед яких:

- директор ННІ, в ННІ якого виявлено булінг (цькування);
- працівники сектору практичної психології та соціальної роботи;
- голова студентської ради ННІ, в ННІ якого виявлено булінг

(цькування);

- голова профбюро студентів ННІ, в ННІ якого виявлено булінг (цькування).

5.11. У випадках конфлікту інтересів (ситуації, коли будь-хто із членів Комісії (підкомісії) може бути кривдником або потерпілим (зацікавленою особою)), Комісія (підкомісії) повинна прийняти рішення про усунення такої особи з її складу на час розгляду конкретного випадку булінгу, замінивши для дотримання кворуму під час голосування або покласти виконання її обов'язків на одного з членів Комісії (підкомісії).

5.12. До участі в засіданні Комісії (підкомісії) за згодою залучаються батьки або інші законні представники неповнолітніх сторін булінгу (цькування), також можуть залучатися сторони булінгу (цькування), представники інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в Університеті.

5.13. Члени Комісії (підкомісії) мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку булінгу (цькування), брати участь у їх перевірці;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються;
- брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;
- висловлювати окрему думку усно або письмово;
- вносити пропозиції щодо змінення порядку денного засідання Комісії.

5.14. Член Комісії (підкомісії) зобов'язаний:

- особисто брати участь у роботі Комісії підкомісії;
- не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі Комісії (підкомісії), і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;

- виконувати в межах, передбачених законодавством і посадовими обов'язками, доручення голови Комісії;

- брати участь у голосуванні.

Члени Комісії (підкомісії) повинні бути ознайомлені зі своїми правами й обов'язками, особливо щодо дотримання конфіденційності, про що мають бути письмово поінформовані під підпис.

5.15. Засідання Комісії відбуваються один раз на півріччя або за потреби.

5.16. Засідання підкомісії відбуваються у разі отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в конкретному ННІ.

6. ПОРЯДОК РОБОТИ КОМІСІЇ

6.1. Метою діяльності Комісії є:

- припинення випадку булінгу (цькування) в Університеті;
- відновлення й нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для подальшого здобуття освіти у групі, де стався випадок булінгу (цькування);

- з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування), і вжиття заходів для їх усунення;

- оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в отриманні соціальних і психолого-педагогічних послуг і забезпечення надання таких послуг.

6.2. У кожному конкретному випадку на засіданні Комісії у протоколі визначаються завдання щодо:

- потреб сторін булінгу (цькування) в отриманні соціальних і психолого-педагогічних послуг;

- вжиття заходів для усунення причин булінгу (цькування);

- використання заходів виховного впливу щодо сторін булінгу

(цькування);

- рекомендацій для науково-педагогічних, педагогічних та інших працівників Університету стосовно доцільних методів організації освітнього процесу та вжиття інших заходів до сторін булінгу (цькування) (у разі потреби – їх батьками або іншими законними представниками);

- рекомендацій для батьків або інших законних представників неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування).

6.3. Діяльність Комісії здійснюється на принципах:

- законності;
- верховенства права;
- поваги й дотримання прав і свобод людини;
- неупередженого ставлення до сторін булінгу (цькування);
- відкритості і прозорості;
- конфіденційності й захисту персональних даних;
- невідкладного реагування;
- комплексного підходу до розгляду випадку булінгу (цькування);
- нетерпимості до булінгу (цькування) і визнання його суспільної небезпеки.

Комісія у своїй діяльності забезпечує дотримання вимог Законів України «Про інформацію», «Про захист персональних даних».

6.4. До завдань Комісії належать збір:

- інформації щодо обставин випадку булінгу (цькування), зокрема, пояснень сторін, батьків або інших законних представників неповнолітніх сторін булінгу (цькування);

- висновків працівників сектору практичної психології та соціальної роботи;

- відомостей центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

експертних висновків (за наявності), якщо у результаті вчинення булінгу (цькування) була завдана шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого; інформації, збереженої на технічних засобах чи засобах електронної комунікації (Інтернет, соціальні мережі, повідомлення тощо);

- іншої інформації, яка має значення для об'єктивного розгляду заяви;
- а також Комісія розглядає і аналізує зібрані матеріали щодо обставин випадку булінгу (цькування) і приймає рішення про наявність/відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві.

У разі прийняття рішення Комісією про наявність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві, до завдань Комісії також належать:

- оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в отриманні психолого-педагогічних послуг і забезпечення надання таких послуг, у тому числі із залученням фахівців сектору практичної психології та соціальної роботи;

- визначення причин булінгу (цькування) і необхідних заходів для їх усунення;

- визначення заходів впливу щодо сторін булінгу (цькування) у групі, де стався випадок булінгу (цькування);

- моніторинг ефективності психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення причин булінгу (цькування), заходів виховного впливу і їх корегування (за потреби);

- надання рекомендацій для науково-педагогічних, педагогічних та інших працівників Університету щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з неповнолітніми сторонами булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками;

- надання рекомендацій батькам або іншим законним представникам неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування).

6.5. У разі необхідності Комісія може запитувати додаткову інформацію, а також звертатися за консультацією та/або інформацією до працівників Університету, які є незацікавленими особами у ситуації булінгу (цькування).

6.6. Формою роботи Комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання Комісії визначає її Голова.

6.7. Засідання Комісії є правомочним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу.

6.8. Секретар Комісії не пізніше вісімнадцятої години дня, що передує дню засідання Комісії, повідомляє членів Комісії, а також заявника та інших зацікавлених осіб про порядок денний запланованого засідання, дату, час і місце його проведення, а також надає/надсилає членам Комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронному або паперовому вигляді.

6.9. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні Комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів за умови присутності на засіданні не менше двох третин від затвердженого складу Комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови Комісії є вирішальним.

6.10. Під час проведення засідання Комісії її секретар веде протокол засідання Комісії за формою, встановленою Додатком 3 до Порядку реагування на випадки булінгу (цькування), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2019 р. № 1646.

6.11. Для забезпечення достовірності протоколу й уникнення можливих довільних тлумачень позиції і висловлень учасників засідання можна здійснювати аудіозапис засідання Комісії (підкомісії), про що необхідно попередити його учасників.

6.12. Особи, залучені до участі в засіданні Комісії (підкомісії), зобов'язані дотримуватися принципів діяльності Комісії (підкомісії),

зокрема, не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі Комісії (підкомісії), і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

Голові Комісії під час залучення до її засідань сторонніх осіб варто довести до відома останніх принципи діяльності Комісії, зокрема, щодо дотримання конфіденційності інформації.

Особи, залучені до участі в засіданні Комісії (підкомісії), під час засідання мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд Комісії (підкомісії);
- ставити питання по суті розгляду;
- надавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

6.13. Голова Комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення Комісії згідно з протоколом засідання і здійснює контроль за їх виконанням.

6.14. Строк розгляду Комісією (підкомісії) заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в Університеті й виконання нею своїх завдань не має перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення.

6.15. Якщо Комісія (підкомісії) не встановила факт булінгу (цькування), а потерпіла сторона не згідна з даним рішенням, то потерпілий може безпосередньо звернутись до підрозділів Національної поліції України.

7. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВЧИНЕННЯ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

7.1. За вчинення булінгу (цькування) в Україні запроваджено цивільну,

адміністративну та навіть кримінальну відповідальність. Цивільна відповідальність полягає у захисті честі й гідності, а також відшкодуванні моральної шкоди.

За вчинення булінгу (цькування) неповнолітніми до 16 років відповідатимуть його батьки або особи, що їх замінюють.

7.2. Окремо передбачена відповідальність ректора за приховування фактів булінгу (цькування), якщо він не повідомить органи Національної поліції України про відомі йому випадки булінгу (цькування) серед учасників освітнього процесу.

Розроблено:

начальниця центру
розвитку студентства

Алла Лебедева-Лясковець

провідний юрисконсультант

Любов Конопуд

практичний психолог

Тетяна Антончук

Погоджено:

проректор з науково-педагогічної
роботи, розвитку та комунікацій

Андрій Подлевський

начальник юридичного відділу

Дмитро Пуха

Додаток 1 до Положення
про політику запобігання і протидії
булінгу (цькуванню) у
Національному університеті
водного господарства
та природокористування
(пункт 4.2., розділ 4)

Ректору НУВГП
Мошинському В.С.

(прізвище, ім'я, по батькові заявника)

(посада або ННІ, спеціальність, курс)

(адреса проживання)

(контактний телефон)

Заява

Зміст заяви викладається довільно.

У заяві повідомляється про випадки булінгу (цькування), а саме обставини, місце, час та яким чином здійснюється булінг (цькування). Вказуються відомості про потерпілого (жертву булінгу), кривдника (булера), спостерігачів (за наявності).

Дата

Підпис

Додаток 2 до Положення
про політику запобігання і протидії
булінгу (цькуванню) у
Національному університеті
водного господарства
та природокористування
(пункт 2.7, розділ 2)

**ПЛАНУ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЮ
БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) В НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВОДНОГО
ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Метою запобігання та протидії булінгу (цькуванню) є створення безпечного освітнього середовища, захист психологічної та фізичної безпеки учасників освітнього процесу: здобувачів вищої освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Заплановані заходи спрямовані на:

- створення безпечного освітнього середовища;
- визначення стану, причин і передумов поширення булінгу (цькування) в Університеті;
- підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про булінг (цькування);
- формування в учасників освітнього процесу нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, розуміння булінгу (цькування) як порушення прав людини;
- заохочення та залучення всіх учасників освітнього процесу до активного сприяння запобіганню булінгу (цькуванню).

Найменування заходів	Відповідальні за виконання	Строк виконання
Ознайомлення учасників освітнього		Вересень н.р.

процесу з наказом «Про порядок реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в НУВГП		
Наради з учасниками освітнього процесу з питань профілактики булінгу (цькування): заступниками директорів з виховної роботи; кураторами груп; головами студентських рад.		Не рідше ніж раз у семестр, а також за потребою
Створення (або оновлення) інформації про профілактику булінгу (цькування) і розміщення нормативних та методичних документів на сайті закладу освіти		На початку семестрів
Перевірка інформаційної доступності правил поведінки та нормативних документів з профілактики булінгу (цькування)		Січень н.р.
Інформаційно-просвітницька діяльність серед учасників освітнього процесу щодо форм, причин і наслідків булінгу (цькування), заходів у сфері запобігання та протидії булінгу (цькування), формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки у міжособистісних стосунках		Постійно
Вжиття заходів для надання психолого-		За умови

педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування)		вчинення булінгу
Розроблення плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в НУВГП відповідно до рекомендацій МОНУ		До початку навчального року
Проведення моніторингу ефективності виконання плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в НУВГП шляхом індивідуального оцінювання учасників освітнього процесу (анкетування, інші форми опитування, самооцінювання тощо)		За потреби, але не рідше двох разів на навчальний рік
Моніторинг стану фізичного та емоційно-психологічного середовища, з'ясування причин, ризиків виникнення випадків булінгу (цькування) в НУВГП		Грудень н.р.
Роз'яснення учасникам освітнього процесу антибулінгового законодавства		Постійно
Включення до щорічного плану навчання у сфері вдосконалення знань, вмінь і навичок, що стосуються протидії та запобігання булінгу (цькуванню) в закладі освіти		Постійно

Надання методичної та практичної допомоги кураторам, старостам груп щодо виявлення проблемних питань у сфері запобігання та протидії булінгу (цькуванню) і вжиття вичерпних заходів для їх вирішення		Постійно
Реалізація заходів з адаптації студентів першокурсників до навчання в НУВГП		Вересень н.р.

Додаток 3 до Положення
про політику запобігання і протидії
булінгу (цькуванню) у
Національному університеті
водного господарства
та природокористування
(пункт 6.9, розділ 6)

ПРОТОКОЛУ № _____
засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування)

_____
(Найменування закладу освіти)

«___» _____ 20___ р. _____ Час ___ год ___ хв

Підстава: _____
(від кого і коли надійшло заява або повідомлення про випадок булінгу (цькування))

_____
(стислий зміст заяви або повідомлення)

Присутні:

Члени комісії (___ осіб) згідно з наказом про склад комісії від _____ № _____:

заходи виховного впливу щодо сторін булінгу (цькування)

(опис заходів та відповідальні за їх виконання)

рекомендації для педагогічних (науково-педагогічних) працівників Університету щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками

(опис рекомендацій і суб'єктів призначення цих рекомендацій)

рекомендації для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування)

(опис рекомендацій і суб'єктів призначення цих рекомендацій)

Голова комісії _____

Секретар _____

---

¹ Розділ II доповнюється окремими сторінками.

² Розділ III доповнюється окремими сторінками.